

Зборник апстраката са међународног научног скупа

**ЕВРОПА НА РАСКРСНИЦИ**

Да рата не буде

Факултет за послове студије и право  
Универзитета „Унион – Никола Тесла“  
Београд

**САВРЕМЕНИ ГЕОПОЛИТИЧКИ ПРОЦЕСИ У ЕВРОПИ СА АСПЕКТА  
БЕЗБЕДНОСНЕ АНАЛИТИКЕ И УПРАВЉАЊА КРИЗАМА**

Научни пројекат

**ЕВРОПА НА РАСКРСНИЦИ: Да рата не буде**  
Зборник апстраката са међународног научног скупа

**Издавач**

Факултет за пословне студије и право, Београд, Србија  
Универзитета „Унион – Никола Тесла“, Београд, Србија

**За издавача**

Милан Радосављевић, декан, Факултет за пословне студије и право,  
Универзитет „Унион – Никола Тесла“, Београд, Србија

**Руководилац пројекта и Главни и одговорни уредник Зборника апстраката**  
Проф. др Божидар Форца

**Зборник апстраката са међународног научног скупа приредио**  
Проф. др Божидар Форца

**Припрема за штампу**  
Душан Стаменовић

**Дизајн корица**

ФПСП

**Штампа**

Драслар лист, Београд

**Тираж**

50

**Редакција**

Факултет за пословне студије и право у Београду 11070 Београд, Старо сајмиште 29,  
Јурија Гагарина 149а, Србија (381)(11) 31-31-246 [www.fpsp.edu.rs](http://www.fpsp.edu.rs) [info@fpsp.edu.rs](mailto:info@fpsp.edu.rs)

**ISBN 978-86-6102-153-4**

ФАКУЛТЕТ ЗА ПОСЛОВНЕ СТУДИЈЕ И ПРАВО  
УНИВЕРЗИТЕТА „УНИОН – НИКОЛА ТЕСЛА“  
У БЕОГРАДУ

## **ЕВРОПА НА РАСКРСНИЦИ**

**Зборник апстраката**

**Приредио и уредио**  
Проф.др Божидар Форца

Београд, Србија, 2025.

FACULTY OF BUSINESS STUDIES AND LAW  
“UNION - NIKOLA TESLA” UNIVERSITY IN BELGRADE

# **EUROPE AT THE CROSSROADS**

**Collection of abstracts**

**Prepared and edited**  
Professor Bozidar Forca, PhD

Belgrade, Serbia, 2025.

## НАУЧНИ ОДБОР

Емеритус, проф. др Живота Радосављевић, Интегрисани образовни систем, Београд, **председник**,  
Академик проф. др Љубодраг Димић, Филозофски факултет Универзитета у Београду,  
Академик проф. др Борислав Петровић, Правни факултет Универзитета и Сарајеву,  
Емеритус, проф. др Мирко Ђрчић, Географски факултет Београд,  
Проф. др Душко Вејновић, Факултет безбедности, Универзитета у Бања Луци,  
Проф. др Милош Шолаја, Факултет политичких наука, Универзитета у Бања Луци,  
Проф. др Жарко Ђулибрк, Факултет за безбедност и заштиту, Независни универзитет Бања Лука,  
Проф. др Татјана Гергинова, Факултет безбедности Скопље, Универзитет “Св.Климент  
Охридски”, Битољ,  
Проф. др Зхидас Даскаловски, Факултет безбедности Скопље, Универзитет “Св.Климент  
Охридски”, Битољ,  
Проф. др Миха Двојмоч, Факултет за безбедносне студије, Љубљана,  
Проф. др Душан Васић, Универзитет “Доња Горица”, Подгорица,  
Научни саветник др Миломир Степић, Институт за политичке студије, Београд,  
Проф. др Милош Ковић, Филозофски факултет Универзитета у Београду,  
Проф. др Невена Петрушић, Правни факултет, Ниш,  
Научна саветница др Зорица Мршевић, Институт за друштвене студије, Београд,  
Проф. др Љубомир Стајић, Правни факултет, Нови Сад,  
Проф. др Бранко Крга, Факултет за дипломатију и безбедност, Београд,  
Проф. др Митар Ковач, Факултет за пројектни и иновациони менаџмент, Универзитета  
ЕДУКОНС,  
Проф. др Елизабета Ристановић, Војномедицински факултет Универзитета одбране, Београд,  
Проф. др Спасоје Мучибадић, Универзитет одбране, Београд,  
Проф. др Милоје Пршић, Универзитет одбране, Београд,  
Проф. др Саша Мијалковић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Београд,  
Проф. др Срђан Милашиновић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Београд,  
Проф. др Зоран Кековић, Факултет безбедности, Београд,  
Проф. др Вера Арежина, Факултет политичких наука, Београд,  
Проф. др Драган Петровић, Институт за међународну политику и привреду, Београд,  
Проф. др Милан Радосављевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Драгана Радосављевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Милан Милошевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Милан Вемић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Бранко Тешановић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Драган Триван, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Зоран Пешић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Миодраг Ђордић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Јан Марчек, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Божидар Форца, Факултет за пословне студије и право, Београд, **руководилац  
пројекта.**

## SCIENTIFIC BOARD

Emeritus, Prof. Života Radosavljević, PhD, Integrated Education System, Belgrade, **president**,  
Academic Prof. Ljubodrag Dimić, PhD, Faculty of Philosophy, University of Belgrade,  
Academic Prof. Borislav Petrović, PhD, Faculty of Law, University of Sarajevo,  
Emeritus, Prof. Mirko Grcic, PhD, Faculty of Geography, Belgrade,  
Prof. Dusko Vejnović, PhD, Faculty of Security, University of Banja Luka,  
Prof. Miloš Šolaja, PhD, Faculty of Political Science, University of Banja Luka,  
Prof. Žarko Čulibark, PhD, Faculty of Security and Defense, Independent University of Banja Luka,  
Prof. Tatjana Gerginova, PhD, Faculty of Security Skopje, University "St. Kliment Ohridski", Bitolj,  
Prof. Zhidas Daskalovski, PhD, Faculty of Security Skopje, University "St. Kliment Ohridski", Bitolj,  
Prof. Miha Dvojmoč, PhD, Faculty of Security Studies, Ljubljana,  
Prof. Dušan Vasić, PhD, University "Donja Gorica", Podgorica,  
Scientific Advisor Milomir Stepić, PhD, Institute for Political Studies, Belgrade,  
Prof. Miloš Ković, PhD, Faculty of Philosophy, University of Belgrade,  
Prof. Nevena Petrušić, PhD, Faculty of Law, Nis,  
Scientific Advisor Zorica Mršević, PhD, Institute for Social Studies, Belgrade,  
Prof. Ljubomir Stajić, PhD, Faculty of Law, Novi Sad,  
Prof. Branko Krga, PhD, Faculty of Diplomacy and Security, Belgrade,  
Prof. Mitar Kovač, PhD, Faculty of Project and Innovation Management, EDUCONS University,  
Prof. Elizabeta Ristanović, PhD, Faculty of Military Medicine, University of Defence, Belgrade,  
Prof. Spasoje Mučibabić, PhD, University of Defence, Belgrade,  
Prof. Miloje Pršić, PhD, University of Defence, Belgrade,  
Prof. Saša Mijalković, PhD, University of Forensic Science and Police, Belgrade,  
Prof. Srđan Milašinović, PhD, University of Forensic Science and Police, Belgrade,  
Prof. Zoran Keković, PhD, Faculty of Security, Belgrade,  
Prof. Vera Arežina, PhD, Faculty of Political Sciences, Belgrade,  
Prof. Dragan Petrović, PhD, Institute of International Politics and Economics, Belgrade,  
Prof. Milan Radosavljević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Dragana Radosavljević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Milan Milošević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Milan Vemić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Branko Tesanović, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Dragan Trivan, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Zoran Pešić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Miodrag Gordić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Jan Marček, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Božidar Forca, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade, **project manager**.

## ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

1. Ванр. проф. др Горан Жупац, председник
2. Доц. др Владан Станковић, заменик,
3. Ванр. проф. др Сузана Пајић,
4. Ван.проф. др Славиша Крстић,
5. Доц. др Милан Глишовић,
6. Бојан Здравковић,
7. Александар Марковић,
8. Весна Радушки,
9. Ена Тодоровић,
10. Милица Кастратовић и
11. Дамјан Силбашки.

## ORGANIZATIONAL BOARD

1. Associate prof. Goran Župac, PhD, president,
2. Assistant. prof. Vladan Stanković, PhD, deputy,
3. Assoc. prof. Suzana Pajić, PhD,
4. Assoc. prof. Slaviša Krstić, PhD,
5. Assist. prof. Milan Glišović, PhD,
6. Bojan Zdravković,
7. Aleksandar Marković,
8. Vesna Raduški,
9. Ena Todorović,
10. Milica Kastratović, and
11. Damjan Silibaški.



## РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. др Жарко Ђулибрк, Факултет за безбедност и заштиту, Независни универзитет, Бања Лука,  
Проф. др Милош Шолаја, Факултет политичких наука Универзитета у Бања Луци,  
Проф. др Татјана Гергинова, Факултет безбедности Скопје, Универзитет “Св.Климент Охридски”, Битољ,  
Проф. др Зхидас Даскаловски, Факултет безбедности Скопје, Универзитет “Св. Климент Охридски”, Битољ,  
Проф. др Невена Петрушић, Правни факултет, Ниш,  
Научна саветница др Зорица Мршевић, Институт за друштвене студије, Београд,  
Проф. др Љубомир Стајић, Правни факултет, Нови Сад,  
Проф. др Бранко Крга, Факултет за дипломатију и безбедност, Београд,  
Проф. др Митар Ковач, Факултет за пројектни и иновациони менаџмент, Универзитета ЕДУКОНС,  
Проф. др Елизабета Ристановић, Војномедицински факултет Универзитета одбране, Београд,  
Проф. др Хатица Бериша, Школа националне одбране Универзитета одбране, Београд,  
Проф. др Милан Миљковић, Школа националне одбране Универзитета одбране, Београд,  
Проф. др Саша Мијалковић, Криминалистичко-полицијски универзитет, Београд,  
Проф. др Зоран Кековић, Факултет безбедности, Београд,  
Проф. др Вера Арежина, Факултет политичких наука, Београд,  
Проф. др Милан Радосављевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Драгана Радосављевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Милан Милошевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Зоран Пешић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Бранко Тешановић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Милан Вемић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Сергеј Уљанов, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Миодраг Гордић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Јан Марчек, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Ванр. проф. др Горан Жупац, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Доц. др Владан Станковић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Доц. др Бранислав Милосављевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Ванр. проф. др Божидар Оташевић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Ванр. проф. др Синиша Достих, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Ванр. проф. др Горан Николић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Ванр. проф. др Љупка Петревска, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Доц. др Винко Пандуревић, Факултет за пословне студије и право, Београд,  
Проф. др Божидар Форца, Факултет за пословне студије и право, Београд, руководилац пројекта.

## REVIEWERS

Prof. Žarko Ćulibrk, PhD, Faculty of Security and Defense, Independent University, Banja Luka,  
Prof. Miloš Šolaja, PhD, Faculty of Political Sciences, University of Banja Luka,  
Prof. Tatjana Gerginova, PhD, Faculty of Security, Skopje, University "St. Kliment Ohridski", Bitola,  
Prof. Zhidas Daskalovski, PhD, Faculty of Security, Skopje, University "St. Kliment Ohridski", Bitola,  
Prof. Nevena Petrušić, PhD, Faculty of Law, Niš,  
Scientific Advisor Zorica Mršević, PhD, Institute for Social Studies, Belgrade,  
Prof. Ljebomir Stajić, PhD, Faculty of Law, Novi Sad,  
Prof. Branko Krga, PhD, Faculty of Diplomacy and Security, Belgrade,  
Prof. Mitar Kovač, PhD, Faculty of Project and Innovation Management, University EDUCONS,  
Prof. Elizabeta Ristanović, PhD, Faculty of Military Medicine, University of Defense, Belgrade,  
Prof. Hatidza Beriša, PhD, School of National Defense, University of Defense, Belgrade,  
Prof. Milan Miljković, PhD, School of National Defense, University of Defense, Belgrade,  
Prof. Saša Mijalković, PhD, University of Criminalistics and Police, Belgrade,  
Prof. Zoran Keković, PhD, Faculty of Security, Belgrade,  
Prof. Vera Arežina, PhD, Faculty of Political Sciences, Belgrade,  
Prof. Milan Radosavljević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Dragana Radosavljević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Milan Milošević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Zoran Pešić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Branko Tešanović, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Milan Vemić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Sergej Uljanov, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Miodrag Gordić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Jan Marček, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Goran Župac, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Vladan Stanković, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Branislav Milosavljević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Božidar Otašević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Siniša Dostić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Goran Nikolić, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Ljupka Petrevska, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Assoc. Prof. Vinko Pandurević, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade,  
Prof. Božidar Forca, PhD, Faculty of Business Studies and Law, Belgrade, **project manager.**

## САДРЖАЈ/CONTENT

|                                                    |    |
|----------------------------------------------------|----|
| УВОДНИК .....                                      | 19 |
| EDITORIAL.....                                     | 21 |
| СТВАРАЊЕ НОВОГ СВЕТСКОГ ПОРЕТКА И РЕВИЗИЈА         |    |
| ИСТОРИЈЕ ДВА СВЕТСКА РАТА (1989-2024) .....        | 23 |
| THE CREATION OF A NEW WORLD ORDER AND THE REVISION |    |
| OF THE HISTORY OF TWO WORLD WARS (1989-2024) ..... | 25 |
| <i>Проф. др Милош Ковић</i>                        |    |
| САВРЕМЕНА ЕВРОПА И ГЕОПОЛИТИЧКО НАСЛЕЂЕ            |    |
| ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА .....                         | 27 |
| MODERN EUROPE AND THE GEOPOLITICAL LEGACY          |    |
| OF WORLD WAR II.....                               | 28 |
| <i>Научни савешњик др Миломир Сљеић</i>            |    |
| ХИБРИДНЕ ПРЕТЊЕ И НОВА ГЕОПОЛИТИЧКА СТВАРНОСТ,     |    |
| ИЛИ РЕСУВЕРЕНИЗАЦИЈА КАО ЈЕДИНИ СМЕР               |    |
| У БУДУЋНОСТ НА ЕВРОПСКОЈ РАСКРСНИЦИ.....           | 29 |
| HYBRID THREATS AND NEW GEOPOLITICAL REALITY,       |    |
| OR RESOVEREIGNIZATION AS THE ONLY DIRECTION        |    |
| TO THE FUTURE AT THE EUROPEAN CROSSROADS .....     | 31 |
| <i>Академик, проф. др Елизабета Ристић</i>         |    |
| ОСАМ ДЕЦЕНИЈА СТРАТЕГИЈЕ ЗАДРЖАВАЊА.....           | 33 |
| EIGHT DECADES OF CONTAINMENT STRATEGY .....        | 34 |
| <i>Проф. др Божидар Форца</i>                      |    |
| NOVA TRANZICIJA I PUZAJUĆI SVJETSKI RAT .....      | 35 |
| A NEW TRANSITION AND A CREEPING WORLD WAR.....     | 36 |
| <i>Dr Stjepan Domjanić</i>                         |    |

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| УЗРОЦИ И ПОСЛЕДИЦЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА. ....         | 37 |
| CAUSES AND CONSEQUENCES OF THE SECOND WORLD WAR. .... | 38 |

*Сандра Миштровић, докторант*

|                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----|
| АНАЛИТИКА КОНЦЕНТРИСаниХ НЕВОЈНИХ ОБЛИКА<br>УТРОЖАВАЊА БЕЗБЕДНОСТИ ДРЖАВА. ....   | 39 |
| ANALYSIS OF CONCENTRATED NON-MILITARY FORMS<br>OF THREATS TO STATE SECURITY. .... | 40 |

*Проф. др Бранко Крџа*

|                                                        |    |
|--------------------------------------------------------|----|
| ХИБРИДНЕ ПРЕТЊЕ И СТРАТЕГИЈА ЊИХОВОГ ОДВРАЋАЊА ...     | 41 |
| HYBRID THREATS AND STRATEGIES FOR THEIR DETERRENCE ... | 42 |

*Ванр. проф. др Милан Миљковић*

|                                                                                               |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ДОПРИНОС УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА МИРУ:<br>АНАЛИЗА ДОСАДАШЊЕГ РАДА И ПЕРСПЕКТИВА. ....               | 43 |
| THE CONTRIBUTION OF THE UNITED NATIONS TO PEACE:<br>ANALYSIS OF PAST WORK AND PROSPECTS. .... | 45 |

*Проф. др Ирис Бјелица Влајић*

|                                                                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| OSAM DEцениЈА GLOBALNOG MIRA - ANALIZA POSTIGNUĆA<br>I IZAZOVA OUN I MEDJUNARODNOG SUDA PRAVDE. ....                                     | 47 |
| EIGHT DECADES OF GLOBAL PEACE - ANALYSIS OF THE<br>ACHIEVEMENTS AND CHALLENGES OF THE UN<br>AND THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. .... | 49 |

*Vanr. prof. dr Ljupka Petrevska, Milivoje Kuzmić, master*

|                                                                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| МОЋ И НЕМОЋ OUN-а I OEBS-а U STVARANJU SISTEMA<br>MANJINSKE ZAŠTITE POSLE DRUGOG SVETSKOG RATA. ....                                    | 51 |
| THE POWER AND WEAKNESS OF THE OUN AND THE OSCE<br>IN THE CREATION OF THE MINORITY PROTECTION<br>SYSTEM AFTER THE SECOND WORLD WAR. .... | 53 |

*Dr Milena Milić Stević*

|                                                                                            |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ГЕПОЛИТИКА ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ У УСЛОВИМА<br>ГЛОБАЛНОГ НАДМЕТАЊА ВЕЛИКИХ СИЛА. .... | 55 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----|

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| GEOPOLITICS OF RENEWABLE ENERGY IN THE CONDITIONS<br>OF GLOBAL COMPETITION BETWEEN GREAT POWERS..... | 57 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

*Др Ијор Бариишић*

|                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------|----|
| ПОСЛЕДЊИ ДАНИ ХЕЛСИНШКОГ КОНЦЕПТА<br>ЕВРОПСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ.....     | 59 |
| THE LAST DAYS OF THE HELSINKI CONCEPT<br>OF EUROPEAN SECURITY..... | 61 |

*Проф. др Душан Васић, Доц. др Владан Сјџанковић*

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| ЕВРОПСКА БЕЗБЕДНОСТ - КЉУЧНИ ИЗАЗОВИ<br>И ПЕРСПЕКТИВЕ ..... | 63 |
| EUROPEAN SECURITY - KEY CHALLENGES AND PROSPECTS .....      | 65 |

*Проф. др Миљар Ковач*

|                                                                 |    |
|-----------------------------------------------------------------|----|
| ГЕОПОЛИТИКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ<br>У ЕРИ МУЛТИПОЛАРНОСТИ .....       | 67 |
| EUROPEAN UNION'S GEOPOLITICS IN THE ERA<br>OF MULTIPLARITY..... | 69 |

*Доц. др Винко Пандуревић*

|                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ИМПЛИКАЦИЈЕ САВРЕМЕНИХ БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА,<br>РИЗИКА И ПРЕТЊИ НА ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈА<br>БЕЗБЕДНОСТИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ.....       | 71 |
| IMPLICATIONS OF MODERN SECURITY CHALLENGES,<br>RISKS AND THREATS ON THE DEFINITION<br>OF EUROPEAN UNION SECURITY STRATEGIES ..... | 73 |

*Проф. др Јан Марчек, Проф. др Драјољуб Секуловић, мр Драјан Бојанић*

|                                                                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ГЕОПОЛИТИЧКИ ПРОЦЕСИ У ЕВРОПИ НАКОН ДРУГОГ<br>СВЈЕТСКОГ РАТА – ИСТОРИЈСКИ ОСВРТ<br>НА УЛОГУ САВЈЕТА ЕВРОПЕ .....            | 75 |
| GEOPOLITICAL PROCESSES IN EUROPE AFTER<br>WORLD WAR TWO – A HISTORICAL REVIEW OF THE ROLE<br>OF THE COUNCIL OF EUROPE ..... | 76 |

*Проф. др Жарко Ђулибрк*

|                                                                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| СПЕЦИФИЧНОСТ КРИЗНОГ МЕНАЏМЕНТА<br>У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ У СФЕРИ ОДБРАНЕ .....                                                 | 77 |
| SPECIFICITY OF CRISIS MANAGEMENT<br>IN THE EUROPEAN UNION IN THE DEFENCE SPHERE .....                                      | 78 |
| <i>Ванр. Проф. др Горан Жујаци</i>                                                                                         |    |
| ГЕОПОЛИТИЧКА ПОЗИЦИЈА ЕВРОПСКИХ ДРЖАВА КОЈЕ<br>НИСУ ЧЛАНИЦЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ И НАТО .....                                    | 79 |
| GEOPOLITICAL POSITION OF EUROPEAN STATES THAT<br>ARE NOT MEMBERS OF THE EUROPEAN UNION<br>AND NATO .....                   | 80 |
| <i>Доц. др Милан Глишиовић</i>                                                                                             |    |
| ПРАВНИ ТЕМЕЛЈИ ПОЗИВА ДРЖАВА НЕЧЛАНИЦА ЕУ И НАТО<br>У САВРЕМΕΝΟМ МЕЃУНАРОДНОМ СИСТЕМУ .....                                | 81 |
| LEGAL FOUNDATIONS OF THE INVITATION<br>OF NON-MEMBER STATES OF THE EU AND NATO<br>IN THE MODERN INTERNATIONAL SYSTEM ..... | 83 |
| <i>Ванр. проф. др Лјупка Петревска, Бојан Маринковић, мастер, Ена Тодоровић, докторант</i>                                 |    |
| ПОДЕЛА НАДЛЕЖНОСТИ ИНСТИТУЦИЈА ЕУ У ОБЛАСТИ<br>ЗАЈЕДНИЧКЕ СПОЛЈНЕ И БЕЗБЕДНОСНЕ ПОЛИТИКЕ .....                             | 85 |
| DIVISION OF COMPETENCES OF EU INSTITUTIONS<br>IN THE FIELD OF COMMON FOREIGN<br>AND SECURITY POLICY .....                  | 87 |
| <i>Doc. dr Vladan Stanković, Vanr. prof. dr Goran Nikolić</i>                                                              |    |
| АСПЕКТИ ЕКОНОМСКИХ САНКЦИЈА КОЈЕ ЈЕ ЕУ<br>УВЕЛА РУСИЈИ .....                                                               | 89 |
| ASPECTS OF ECONOMIC SANCTIONS IMPOSED<br>ON RUSSIA BY THE EUROPEAN UNION .....                                             | 90 |
| <i>Проф. др Бранко Тешановић, Доц. др Саша Јовић</i>                                                                       |    |
| ПОПУЛАЦИОНИ, ЕКОНОМСКИ, ТЕХНОЛОШКИ И ВОЈНИ<br>ЧИНИОЦИ ЕВРОПСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ .....                                           | 91 |
| POPULATION, ECONOMIC, TECHNOLOGICAL AND MILITARY<br>FACTORS OF EUROPEAN SECURITY .....                                     | 93 |
| <i>Др Бојан Кузмановић, Дијана Марковић, докторант</i>                                                                     |    |

|                                                                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| КРЕТАЊЕ ЕВРОПЕ КРОЗ ЛАВИРИНТЕ ЕНЕРГЕТСКЕ<br>ЗАВИСНОСТИ.....                                                                    | 95  |
| EUROPE'S MOVE THROUGH THE LABYRINTH<br>OF ENERGY DEPENDENCE .....                                                              | 97  |
| <i>Дијана Марковић, докџоранџ, Др Бојан Кузмановић</i>                                                                         |     |
| ЗНАЧАЈ БЕЗБЕДНОСНЕ АНАЛИТИКЕ ЗА ОЧУВАЊЕ<br>ЕКОЛОШКЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ .....                                             | 99  |
| THE IMPORTANCE OF SECURITY ANALYTICS FOR PRESERVING<br>ENVIRONMENTAL AND ENERGY SECURITY.....                                  | 101 |
| <i>Ванр. ѝроф. др Вера Арешина</i>                                                                                             |     |
| ТРАНСФОРМАЦИЈА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА<br>У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ .....                                                              | 103 |
| TRANSFORMATION OF ORGANIZED CRIME<br>IN THE EUROPEAN UNION .....                                                               | 105 |
| <i>Доц. др Бранислав Милосављевић</i>                                                                                          |     |
| CIVILNA ODBRANA U ORUŽANIM SUKOBIMA:<br>ISKUSTVA I SAVREMENE PERSPEKTIVE INTEGRACIJE<br>U SISTEM KRIZNOG MENADŽMENTA .....     | 107 |
| CIVIL DEFENSE IN ARMED CONFLICTS:<br>EXPERIENCES AND MODERN PERSPECTIVES<br>OF INTEGRATION IN THE CRISIS MANAGEMENT SYSTEM ... | 109 |
| <i>Др Милица Младеновић, Др Гордана Јанковић, Доц. др Ненад Комазец</i>                                                        |     |
| РУСИЈА И УКРАЈИНСКИ КОНФЛИКТ .....                                                                                             | 111 |
| RUSSIA AND THE UKRAINIAN CONFLICT .....                                                                                        | 113 |
| <i>Проф. др Драјан Пејировић</i>                                                                                               |     |
| ПЕРСПЕКТИВА ЕКОНОМСКИХ САНКЦИЈА<br>У СУКОБУ КОЛЕКТИВНОГ ЗАПАДА И РУСИЈЕ.....                                                   | 115 |
| THE PERSPECTIVE OF ECONOMIC SANCTIONS<br>IN THE CONFLICT BETWEEN THE COLLECTIVE WEST<br>AND RUSSIA. ....                       | 117 |
| <i>Проф. др Божидар Форца, Јасмина Андрић, докџоранџ</i>                                                                       |     |

|                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| GEOPOLITIČKA I GEOSTRATEGIJSKA DEKMPOZICIJA<br>JUGOISTOKA EVROPE .....                               | 119 |
| GEOPOLITICAL AN GEOSTRATEGIC DECOMPOSITION<br>OF SOUTH EAST EUROPE .....                             | 120 |
| <i>Prof. dr Miloš Šolaja</i>                                                                         |     |
| RUSKO – UKRAJINSKI SUKOB I SAVREMENE GEOPOLITIČKE<br>I BEZBEDNOSNE TENZIJE .....                     | 121 |
| RUSSIA - UKRAINE CONFLICT AND CONTEMPORARY<br>GEOPOLITICAL AND SECURITY TENSIONS.....                | 122 |
| <i>Naučni saradnik dr Ratomir Antonović</i>                                                          |     |
| NACIONALNI IDENTITET U MEĐUNARODNIM ODNOSIMA<br>I NJEGOV ZNAČAJ ZA SPOLJNU POLITIKU.....             | 123 |
| NATIONAL IDENTITY IN INTERNATIONAL RELATIONS<br>AND ITS SIGNIFICANCE FOR SERBIA'S FOREIGN POLICYHE.. | 125 |
| <i>Prof. dr Zoran Pešić</i>                                                                          |     |
| ГЕОПОЛИТИЧКА ЗБИВАЊА У ЕВРОПИ И СТАБИЛНОСТ<br>ПРОСТОРА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА .....                        | 127 |
| GEOPOLITICAL EVENTS IN EUROPE AND STABILITY<br>OF THE WESTERN BALKANS SPACE .....                    | 129 |
| <i>Проф. др Драгољуб Секукловић, Проф.др Јан Марчек</i>                                              |     |
| ZAPADNI BALKAN U PORETKU MEĐUNARODNIH ODNOSA.....                                                    | 131 |
| THE WESTERN BALKANS IN THE ORDER OF INTERNATIONAL<br>RELATIONS .....                                 | 132 |
| <i>Dr Ljubiša Konatar, Dr Ivan Pekić</i>                                                             |     |
| OBAVEŠTAJNO-BEZBEDNOSNI SISTEMI I PREVENCIJA<br>NOVIH RATOVA .....                                   | 133 |
| INTELLIGENCE – SECURITY SYSTEMS AND PREVENTION<br>OF NEW WARS .....                                  | 135 |
| <i>Doc. dr Jovo Vučković</i>                                                                         |     |
| THE WESTERN BALKAN COUNTRIES AND BUILDING<br>EUROPEAN PEACE, SECURITY AND STABILITY.....             | 137 |



|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ЗЕМЉЕ ЗАПАДНОГ БАЛКАНА И ИЗГРАДЊА<br>ЕВРОПСКОГ МИРА, БЕЗБЕДНОСТИ И СТАБИЛНОСТИ . . . . .                                   | 138 |
| <i>Prof. dr Tatjana Gerginova</i>                                                                                          |     |
| RAZLIČITE PODRŠKE ISLAMSKOM FAKTORU<br>NA ZAPADNOM BALKANU . . . . .                                                       | 139 |
| VARIOUS SUPPORTS FOR THE ISLAMIC FAKTOR<br>IN THE WESTERN BALKANS . . . . .                                                | 141 |
| <i>Prof. dr Ranko Lojić, Van. prof. dr Dragan Jevtić, mr Vladimir Ristić</i>                                               |     |
| RAT KAO OBLIK UGROŽAVANJA JAVNE BEZBEDNOSTI . . . . .                                                                      | 143 |
| WAR AS A FORM OF THREAT TO PUBLIC SECURITY . . . . .                                                                       | 145 |
| <i>Doc. dr Dražan Erkić, Prof. dr Miroslav Baljak</i>                                                                      |     |
| ГЕОПОЛИТИЧКИ ИЗАЗОВИ ИЗРАЕЛА У 21. ВЕКУ:<br>РАТ, ДИПЛОМАТИЈА И ГЛОБАЛНИ ПОРЕДАК . . . . .                                  | 147 |
| ISRAEL'S GEOPOLITICAL CHALLENGES IN THE 21st CENTURY:<br>WAR, DIPLOMACY AND GLOBAL ORDER . . . . .                         | 149 |
| <i>Ван. проф. др Хајиница Бериша, Александар Павић, масџер,<br/>Ненад Симојковић, масџер</i>                               |     |
| CORPORATE SECURITY AND CONCEPT OF „ONE HEALTH“ . . . . .                                                                   | 151 |
| КОРПОРАТИВНА БЕЗБЕДНОСТ И КОНЦЕПТ<br>„ЈЕДНОГ ЗДРАВЉА“ . . . . .                                                            | 153 |
| <i>Dejan Pavlović, mag va; Kristina Pavli, mag. va, Prof. dr Valentina Kubale<br/>Dvojmoč, Vanr. prof. dr Miha Dvojmoč</i> |     |
| ПРОЦЕС РАЗГРАНИЧЕЊА КРАЉЕВСТВА СХС И МАЂАРСКЕ,<br>НАКОН ВЕЛИКОГ РАТА . . . . .                                             | 155 |
| DEMARCATION PROCESS OF THE KINGDOM OF SERBS,<br>CROATS AND SLOVENES, AND HUNGARY AFTER<br>THE FIRST WORLD WAR . . . . .    | 157 |
| <i>Доц. др Душан Лукић.</i>                                                                                                |     |
| ЗНАЧАЈ ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ ЗА ОТПОРНОСТ СРБИЈЕ<br>У ФРАГИЛНОМ БЕЗБЕДНОСНОМ ОКРУЖЕЊУ . . . . .                                  | 159 |

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| THE IMPORTANCE OF THE MILITARY PROFESSION<br>FOR RESILIENCE OF SERBIA IN A FRAGILE SECURITY<br>ENVIRONMENT ..... | 161 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Милан Милутиновић, Виши истраживач*

|                                                                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| СТРАТЕШКА АНАЛИЗА СТАЊА ЈАВНЕ БЕЗБЕДНОСТИ<br>У КОПНЕНОЈ ЗОНИ БЕЗБЕДНОСТИ И ДУЖ<br>АДМИНИСТРАТИВНЕ ЛИНИЈЕ ПРЕМА АУТОНОМНОЈ<br>ПОКРАЈИНИ КОСОВО И МЕТОХИЈА ..... | 163 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| STRATEGIC ANALYSIS OF THE PUBLIC SAFETY SITUATION<br>IN THE LAND SECURITY ZONE AND ALONG<br>THE ADMINISTRATIVE LINE TOWARDS<br>THE AUTONOMOUS PROVINCE OF<br>KOSOVO AND METONIA ..... | 165 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Доц. др Илија Раџић*

|                                                                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| ДРУГА АДМИНИСТРАЦИЈА ДОНАЛДА ТРАМПА И СПОЉНА<br>ПОЛИТИКА САД – ПЕРСПЕКТИВА ТЕОРИЈЕ<br>ОФАНЗИВНОГ РЕАЛИЗМА ..... | 167 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

|                                                                                                     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| THE SECOND TRUMP ADMINISTRATION<br>AND US FOREIGN POLICY: AN OFFENSIVE<br>REALIST PERSPECTIVE ..... | 169 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

*Др Бобан Марјановић*

|                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| POVRATAKA DONALDA TRAMA: KONTINUITET ILI PROMENA<br>U AMERIČKOJ SPOLJNOJ POLITICI? ..... | 171 |
| THE RETURN OF DONALD TRUMP: CONTINUITY OR CHANGE<br>IN AMERICAN FOREIGN POLICY? .....    | 173 |

*Никола Прерадовић, Истраживач шријавник*

## ЗНАЧАЈ ВОЈНЕ ПРОФЕСИЈЕ ЗА ОТПОРНОСТ СРБИЈЕ У ФРАГИЛНОМ БЕЗБЕДНОСНОМ ОКРУЖЕЊУ<sup>1</sup>

Милан С. Милутиновић

Институт за стратегијска истраживања, Београд, Србија  
milan.s.milutinovic@mod.gov.rs

**Сажетак:** У сложеном и фрагилном безбедносном окружењу, Србија се суочава са низом изазова, укључујући: обновљену могућност настанка европског или светског сукоба, економску и енергетску зависност, геополитичке притиске, хибридне претње, унутрашње политичке поделе, миграционе токове, организовани криминал и корупцију. У оваквом контексту, поставља се питање: *Како војна професија у Србији доприноси способностима државе да предвиди, издржи, адаптира се, одговори и опорави од различитих шокова, криза или претњи?*

Полазна хипотеза је да војна професија, као институционализовани систем образовања, обуке, развоја одбрамбених капацитета и примене оружане силе, представља један од виталних механизма за јачање отпорности државе, посебно у условима војне неутралности и опредељења за концепт тоталне одбране. Осим што има централну улогу у развоју способности за одбрану територије и суверенитета, војна професија у Србији дуже од два века доприноси друштву кроз сарадњу са цивилним органима власти, пренос техничких и организационих вештина на цивилну популацију, као и ширење безбедносне културе.

У раду се примарно ослањамо на реалистички теоријски приступ, који наглашава значај моћи и одвраћања, али такође препознајемо и доказану способност војне професије да афирмативно репрезентује државу у међународним оквирима, кроз допринос очувању мира, у складу са

---

<sup>1</sup> Чланак је резултат рада на научноистраживачком пројекту „Војна професија у Србији у савременом безбедносном окружењу“ који се реализује на основу Плана научноистраживачке делатности у МО и ВС за 2024. годину, број ИСИ ДХ/3/24-26.

начелима либерализма. Методологија рада укључује квалитативну анализу историјских примера и компаративну анализу са државама које успешно комбинују војну и цивилну одбрану. Посебан акценат је стављен на интеграцију нових технологија у војну обуку и развој стратегија за заштиту друштва од нових технолошких претњи (попут употребе беспилотних средстава, вештачке интелигенције и сајбер-напада).

Резултати показују да је професионализација војске неопходна, али недовољна без ефикасног укључења ширих слојева друштва у концепт одбране. Такође, шири друштвени допринос војне професије, укључујући пренос организационих и техничких вештина, значајно унапређује општу отпорност државе, посебно у временима брзих технолошких и безбедносних промена. Закључује се да је војна професија значајан фактор за прилагођавање Србије савременим безбедносним изазовима и очување њеног суверенитета у еволуирајућем глобалном окружењу.

**Кључне речи:** војна професија, отпорност, фрагилно безбедносно окружење, тотална одбрана, технолошке претње

## THE IMPORTANCE OF THE MILITARY PROFESSION FOR RESILIENCE OF SERBIA IN A FRAGILE SECURITY ENVIRONMENT<sup>1</sup>

Milan S. Milutinović

Institute for Strategic Research, Belgrade, Serbia  
milan.s.milutinovic@mod.gov.rs

**Abstract:** In a complex and fragile security environment, Serbia faces a range of challenges, including the renewed possibility of a European or global conflict, economic and energy dependence, geopolitical pressures, hybrid threats, internal political divisions, migration flows, organized crime, and corruption. In this context, the question arises: *How does the military profession in Serbia contribute to the state's ability to foresee, withstand, adapt, respond to, and recover from various shocks, crises, or threats?*

The central hypothesis posits that the military profession, as an institutionalized system of education, training, capacity-building, and utilization of armed force, represents one of the vital mechanisms for strengthening state resilience, particularly in the context of Serbia's military neutrality and commitment to the concept of total defense. Beyond its central role in developing the capability to defend territory and sovereignty, the military profession in Serbia has, for more than two centuries, contributed to society through cooperation with civilian authorities, the transfer of technical and organizational skills to the civilian population, and the promotion of a security culture.

This research primarily relies on the realist theoretical approach, emphasizing the significance of power and deterrence, while also recognizing the proven capacity of the military profession to affirmatively represent the state in international contexts through contributions to peacekeeping in line with liberal principles. The methodology includes a qualitative analysis of historical examples and

---

<sup>1</sup> This article is a result of the research project "The Military Profession in Serbia in the Contemporary Security Environment", conducted under the 2024 Research Activity Plan of the Ministry of Defence and the Serbian Armed Forces, document number: ISI DH/3/24-26.

a comparative analysis with states that successfully integrate military and civilian defense systems. Special emphasis is placed on integrating new technologies into military training and developing strategies to protect society from emerging technological threats, such as the use of drones, artificial intelligence, and cyberattacks.

The findings demonstrate that the professionalization of the military is necessary but insufficient without effectively involving broader segments of society in the defense concept. Additionally, the broader societal contribution of the military profession, including the transfer of organizational and technical skills, significantly enhances the overall resilience of the state, particularly in times of rapid technological and security changes. The conclusion is that the military profession is a critical factor in adapting Serbia to contemporary security challenges and preserving its sovereignty in an evolving global environment.

**Keywords:** military profession, resilience, fragile security environment, total defense, technological threats